

Jézus

Szabolcska Mihály verse.

Költeménytárgyalás a IV. osztályban. *) (Quint—Drózdý: A magyar gyermek olvasókönyve, IV. oszt.)

Irta: **Halmos Péter.**

Szabolcskának ez a verse, bár nem kifejezetten karácsonyi vers, mégis nagyon alkalmas arra, hogy a gyermek lelkében általa ünnepi érzéseket keltsünk éppen Karácsony táján, a Szeretet Ünnepeinek közeledtével.

Ebben a versben a vezető gondolat az, hogy az édesanya szerető szíve vezeti a gyermeket Jézushoz s ez a bevésett kép örök időkre ott marad a már felnőtt gyermek lelkében is. A Karácsony a legközvetlenebb, a legmelegebb alkalom arra, hogy az édesanya gyermekét a karácsonyfa, Jézus kezének biztos oltalma alá vezesse. Ez az elgondolás adta azt a gondolatot, hogy Szabolcska versét karácsonyi verssé avassam.

A szemléltetésül használt kép is a vers alapgondolatát tükrözi: az anya a legbiztosabb, legszentebb menedéket keresi gyermeke számára, Jézus gyógyító, áldó kezét. A kép háttérében pedig ott áll a karácsonyi szimbólum, a fenyőfa. A tanítás célkitűzése is közvetlenül és világosan adódik a vers ilyen értelmezéséből, hiszen Szabolcska Mihály lelkébe is az édesanya szeretete ültette kitörölhetetlenül Jézus képét.

Vázlat.

I. Előkészítés. 1. Hangulatkeltés. Képszemlélés. Beszélgetés a közeledő karácsonyi ünnepekkel kapcsolatban az előkészületről, a karácsonyfáról, a karácsonyi imáról.

2. Áthajlás. A karácsonyi imával kapcsolatban rátérek az első imára, amelyet az édesanya tanított.

3. A költő bemutatása. Szabolcska Mihály is visszagondol arra a képre, amit édesanyja gyermekkorában a lelkébe véselt Jézusról.

4. Célkitűzés. Ezt a visszagondolást egy gyönyörű versben örökítette meg. Hallgassátok meg, elmondom.

II. Tárgyalás.

1. A költeményt hangulatosan elmondom, vagy elolvasom.

2. Meghallgatom a gyermekek beszámolásait a hatásról, amit a költemény a lelkükre gyakorolt.

*) Ezt a tanítást a győri áll. tanítóképző intézet gyakorló iskolájában tartottam közvetlenül karácsony előtt.

A kép Lukács Gabriella, a győri áll. tanítónőképző IV. o. növendékének tollrajza Gabriel Max festménye után.

3. A költeményt a következő gondolategységekben tárgyalom:

a) Jézus, mint a szenvedők pártfogója, ahogyan édesanyja a költő szívébe véste a képét.

b) Jézus áldozatos élete: mindent másnak ad, csak a szenvedést tartja magának.

c) Utat nyitott az égbe a szenvedő emberiség számára.

d) Szeretetét mindig érezzük, de különösen karácsony idején.

e) Visszaemlékezés az elhagyott, régi házra, a jó édesanyjára, ahová Jézus áldását küldi a költő.

III. Befejezés.

1. A költeményt még egyszer elolvastatom, hogy a gyermekek a tárgyalás után azt egészében hallják, átérezzék és átéljék hangulatát. El is mondatom tartalmát.

2. Elmélyitem a most közelgő Szeretet Ünnepevel kapcsolatban. A kiváltott érzelmeket alkalmazom a karácsonyi jótettek területén.

3. Fogalmazás a költemény átélése és a kifüggesztett kép alapján. (Csendes foglalkozás, vagy házi feladat.)

Tanítás.

I. 1. Hoztam egy képet. Nézegessétek! — A gyermekek beszámolnak arról, amit leolvastak s ami a képről a lelkükben él. — Jézus meggyógyítja a kis gyermeket. — Be van csukva a szeme, — mondják, biztosan meghalt. — Jézus feltámasztja. — Nem halt meg, — mondom, — de nagyon beteg lehet. — Az anyja szomorú. — Jézus ráteszi kezét a beteg gyermek fejére. — Szereti a gyermekeket. — A karácsonyi szindarabunkban is meggyógyítja Zolit, — mondják a gyermekek. — Igen, szereti az apróságokat, az ő kis katonáit, — mondom. — Ott van egy karácsonyfa is, — mondják. Biztosan karácsony táján lehet. — Igen, Nemsokára itt is lesz a legszebb ünnep, a karácsony. Miért várjátok? — Akkor született a kicsi Jézus. — Miért örültök ennek a szép ünnepnek? — Mit hallottatok Jézusról? — Ő váltotta meg a világot. — Szeretett mindenkit. — Mit hirdetett a földön? — A szeretetet. Ezért a karácsony milyen ünnep? — A szeretet ünnepe. — Hogyan készültök erre a szép ünnepre? — Jók leszünk. — Imádkozunk. — Mire kéritek a bellehemi Jézust? — Segitse meg anyukát, apukát. — Adja vissza nekünk Nagymagyarországot. — Hozzon szép karácsonyfát. — Legyen mielőbb magyar karácsony, — mondják a gyermekek, ami a lelkükben él. — Tudtok szép imát, amit karácsonykor imádkoztok még? — Ki tanított meg rá? A tisztelendő ur.

2. Én is tudok egy édes, drága imát. Gyermekkoromban tanultam, — mondom a gyermekeknek. Még iskolába se jártam. Tudjátok, ki tanított meg rá? — Halmos bácsi édes anyja. — Igen, karácsonyra. El is mondtam sokszor a karácsonyfa alatt. És tudjátok, ki van előttem mindig, amikor erre az imára gondolok? — Édesanyja. — Igen, de még valaki, akihez fohászkodom, amikor erre az imára gondolok. — Jézus, — mondják. Igen. Látom jó édesanyámat s Jézust, a szenvedőt, a szegények pártfogóját. Ki véste a lelkembe ilyen mélyen Jézus képét? — És a ti lelketekbe, kicsi szívetekbe? — Édesanyánk.

3. Lám, édes gyermekeim, én már idősebb bácsi vagyok s mégis úgy várom Jézus születése ünnepét, a szép karácsonyt, mint ti! De nem csak én vagyok így. Mások is. Ti már hallottátok Szaboleska Mihály nevét. — Költő volt és pap, — mondják. — Igen. Az ő lelkében is volt egy drága emlék, egy édes kép. — Jézus képe, mondják. Ki festette meg, ki véste a lelkébe ezt a képet? — Édesanyja. — Gyermekeim, Szaboleska Mihály sokszor gondolt rá gyermekkorára, Jézusra, az imára, amire édesanyja tanította. S amint egyszer így előtte volt Jézus képe, ahogy édesanyja a lelkébe véste, visszagondolt gyermekkorára, a szülői házra és

4. ezt a gyönyörű költeményt írta:

Jézus

Ugy áll még előttem
Tiszta, szent képe,
Ahogy édesanyám
Szívembe véste:
A sírók, szenvedők,
Gyöngéik pártfogója,
Mennyei szeretet
Sugárzik le róla,
— Ugy int a jóra.

Született szegényen,
Közénk valónak,
Szeretett, szenvedett
Példát adónak.
Az egész életét
Másnak oszlogatta,
De a keresztfáját
Maga vonszolgatta,
— Meghalni rajta.

Hanem a halállal
Még se lett vége.
Keresztje kivirult
S hid lett az égbe.
Oda szállt, onnan jár
Ma is e világra,
Hol annyi a szegény,
Az özvegy, az árva,
— Ki őtet várja.

Onnan száll ma is le,
Földi szívekre:
Meváltó, megváltó,
Szent szeretetje.
En rám is, — Istenem! —
Óh, mennyiszor szállt rám,
Kivált úgy ünnepi
Zsolozsmáink szárnyán,
— Karácsony táján.

Rám lelsz-e most, én rám,
Edes Megváltóm?
Elkerültem messze a régi háztól.
Óh, mindegy nekem, ha
Rám nem is találnál,
Csak hagyd ott az áldást,
Amit nekem szántál:
— Annál a háznál!

2. Végignézem gyermekeimet s azok minden kérdés, erőltetés nélkül beszámolnak az első hatásról, amit a vers hallása lelkükre gyakorolt. — Szenvedők pártfogója. — Szegényen született, azért szereti a szegényeket. — Keresztje kivirult s hid lett az égbe. — Szenvedeti és meghalt mindnyájunkért. — Az égből száll a szegényekhez, az árvákhoz. Stb. Ezek a beszámolások összefüggéstelenek voltak, de értékesek, mert hisz megnyílt a lelkük a költemény szép gondolatainak befogadására. S éppen ezt akarjuk!

Nyissátok ki most már ti is könyveteket a 27-ik oldalon; olvassuk el ezt a szép verset közösen és beszéljessünk róla!

a) Hova gondolhatott a költő? — Haza. Gyermekkorára. — Kinek a képe él lelkében? — Jézus képe? — Szereti a szenvedő embereket. — Mindenkit szeret. — Olvassátok el, hogyan született, élt?

b) Hogyan lehet az, hogy Isten fia és mégis szegényen szü-

letett? — Isten így akarta. — Azt akarta, hogy szeresse, segítse a szegényeket. — Hogy példát adjon mindenkinek. — Mit éreztek meg az életéből? — Törődött-e sokat magával? — Másokon segített-e mindig? — Másnak osztozott-e életét. — És meg is halt értünk. — Olvassd el, Ilona, hogyan, honnan jön közénk!

c) De szépen írta meg ezt is Szabolicska! Meghalt értünk és mégis él. — Feltámadt. — Fölment az égbe. — Igen, a keresztje hid lett az égbe. — Miért jár most is közénk? — Kikre vigyáz? — Kiket vigasztal? — Olvassd el Tibi, különösen mikor éreztük legjobban Jézus szeretetét!

d) Mit mondott Szabolicska? — Hogy az Égből száll közénk szent szeretetje.

Megáldó, szent szeretetje! — mondom, hogy gyermekeimet gondolkozásra, elmélyülésre indítsam. — Zoli sokáig volt beteg. Mire kértétek a kis Jézust? — Gyógyítsa meg. — És lám, meg is hallgatja kérésteket. Ki vigyáz reád éjjel? — A Jézuska. Ki vigyáz, hogy a hidegben meg ne fázzatok? Ki hoz nektek most örömet karácsonykor? Miért gondolt a költő éppen karácsony táján Jézusra? — Hogyan gondolt Rá? — Imával, zsolozsmával. — Ti is kihez külditek most kérésteket, imátokat?

Most meg olvassuk el, hogyan gondol a költő arra a házra, ahol először megismerte a Megváltót!

b) Hova gondolt a költő? — Miért a szülői házra? Miért édesanyjára? — Mert édesanyja tanította meg imádkozni. — Ő tanította meg Jézust szeretni. — Hol lehetett a költő, amikor ezt írta? — Hogyan gondolt a kicsi házra, ahol először tanult imádkozni? — Hogyan gondolt édesanyjára? — Szeretettel. Miért kérte Jézust, hogy hagyja ott az áldást? — Mert édesanyja tanította meg Jézus szeretetére.

III. 1. Olvassátok el még egyszer ezt a gyönyörű verset! (Egészben olvastatom el.)

Képzeljétek magatok elé Jézus! úgy, ahogyan Szabolicska ebben a versben megírta! — Szabolicska karácsony táján szeretett volna hazamenni. De messze volt. Visszagondolt arra az időre, amikor édesanyja imádkozni tanította. Maga előtt látta édesanyját, ahogyan imádkozott vele gyermekkorában. És látta Jézust, ahogyan édesanyja lelkébe véste. — Ahogy az emberekért élt és meghalt értünk. De most is köztünk van, közénk jár. Különösen karácsonykor, amikor meglátogatja a szegényeket, árvákat, szenvedőket és vigasztalja őket. Stb... És ez a beszámolás meggyőzött arról, hogy a gyermekek a vers tartalmát átélték, átérezték.

2. Nemsokára itt lesz Karácsony, a Szeretet Ünnepe. — Szemléljétek csak még egyszer ezt a képet! Kiken segített Jézus? — A szenvedőkön, a szegényeken, az árvákon. — Ti már eddig is sok

jótettet gyűjtöttetek. Tudjátok-e, hogy ezeket másutt is beírják? — Odafönt. — Igen. — Én úgy érzem, hogy mindegyikünknek van egy-egy lapja. Mi lehet rajta? — Mi jót, rosszat tettünk. — Az, — mondom.

Most ünnepélyre készülünk. — Cserkészünnepre. — Gyűjtést is csináltatok. Kikre gondoltatok? — A szegényekre, az árvákra. — S ha majd a karácsony szent estéjén bekopogtat egy szegény gyermek? — Behivom. — Adok neki kalácsot. — És ha imádkozik a karácsonyfád alatt? — Én is vele imádkozom. — És melyik imát küldöd az Égbe, a kis Jézuskához? — Amire édesanyám megtanított. — Adjon a betlehemi Jézus Mindnyájatoknak békés karácsonyt és hozzon több szeretetet a szomoru magyar télbe! Erre kérjük mindnyájan karácsonykor a betlehemi kis Jézust!

Számolás és mérés

V.—VI. osztály.

Egyenlő nevezőjü törtek összeadása.

Ha az egyes tárgyak tanításának eredményét figyeljük, látjuk, hogy egyik rész inkább ismeretekkel, anyaggal halmozza el a lelket, a másik nagyobbára az értelmet foglalkoztatja, gondolkodásra készlet, szóval a szellemi képességeket fokozza, alaki eredményt nyújt.

A számolás jelentősége azonban nem merülhet ki ez utóbbi eredményben. Megtanít az elemi fokon a mindennapi életben lépten-nyomon szükséges alpműveletekre és amit a modern pedagógia legfőképpen méltányol, tárgyi ismereteket nyújt. E tárgy keretén belül ismerkedik meg a tanuló a pénzzel, mértékekkel, a gazdasági élet sokféleségével, élelmi és ruházati cikkek árával, az adóval, az ország népességi, gazdasági adataival, takarékpénztárral, birtokszerzéssel, örökösödéssel stb.

A koncentrációnak tehát igen szép tere nyílik.

Pestalozzi álláspontjára helyezkedve, igyekszem értelmes számolásra tanítani a gyermekeket. Ismeretet nyújtok, amely ismeretszerzésnél a gyermek alkotómunkára vágyó lelke vezetésem mellett mindenre a saját erejéből rájön s boldogan dolgozik, mert az igazságok, melyeket saját munkájára révén ő fedezett föl, megokoltak, világosak, biztosak. Mennyi örömet, mennyi buzdítást nyújt egy jól sikerült megoldás!

Tanításomban, hogy az csakugyan „rendszeres gondolkodásra szoktasson,” mindent szemléltetek. Nemesak szemeknek adok munkát, de cselekvési készségének is helyt adok, hogy érezze, hogy semmit sem fogadott el világos, bizonyító ok nélkül. Csak amikor az apperpción túl vagyunk, térnek át az elvont számokkal való munkálatokra. Egységemnél a következőképpen igyekszem a számolás tanításának célját elérni.